

Н. В. Жабровець,
студентка навчально-наукового інституту
економіки, менеджменту та права, 3 курсу 1 групи
Національного університету водного господарства
та природокористування
Науковий керівник: **Т.О.Стрибулевич,**
к.е.н., старший викладач кафедри обліку і аудиту,
Національний університет водного господарства
та природокористування

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЙОГО РОЗВИТКУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

В сучасних умовах ефективний розвиток економіки потребує впровадження на підприємствах адекватного управління, яке б відповідало ринковим умовам. Оскільки керівники підприємств зацікавлені в розвитку бізнесу, передусім у підвищенні ефективності використання ресурсів, зростанні прибутку і піднесені на вищий ступінь керованості, управлінський облік посідає важливе місце в їх діяльності. Однією з найважливіших проблем функціонування підприємств України в ринкових умовах є налагодження системного контролю за витратами як основного засобу досягнення належної ефективності діяльності. Вирішенню цієї проблеми має сприяти управлінський облік або система управління витратами.

Управлінський облік – це синтез методів і принципів обліку витрат, калькулювання собівартості, а також прогнозування, планування (бюджетування), аналізу і контролю.

Головною метою управлінського обліку є оперативне складання і подання внутрішньої звітності, необхідної для прийняття управлінських рішень з метою контролю використання ресурсів, виконання договорів, руху коштів та інших чинників, які впливають на одержання прибутку і досягнення успіхів на ринку. Управлінський облік повинен забезпечити мінімізацію витрат на виробництво продукції й одержання максимального прибутку. Відповідно до інтересів користувачів управлінський облік має відповідати таким цілям:

- децентралізація контролю, в розрізі центрів відповідальності, за обліком витрат і формуванням собівартості продукції;
- впорядкування інформації в управлінській звітності, необхідної для прийняття управлінських рішень і розробки стратегічних дій підприємства [1].

Белоусова І. зазначає, що управлінський облік активно впливає на підвищення ефективності виробництва за рахунок зниження собівартості виробленої продукції, що прямо веде до збільшення прибутку [2].

Ще одним науковцем, що відстоює позицію необхідності управлінського обліку, є Нападовська Л.В.. У своїх роботах вона відзначає основні переваги його запровадження на підприємствах, до яких відносить такі:

- досягнення прозорості при формуванні собівартості продукції та оптимізації асортименту продукції, що дасть змогу поступово збільшити частку найвигідніших видів продукції в продуктовому портфелі;
- реальну можливість формування гнучкої цінової політики, вигідної не лише підприємству, а й покупцям;
- появу можливості оцінки з точки зору ефективності витрат за всіма видами продукції, функціями, процесами, проектами, відповідальними особами, регіонами. А отже підвищення ефективності контролю та управління [3].

Приймаючи до уваги вітчизняний та світовий досвід, слід виділити три основні цілі організації системи управлінського обліку:

- 1) інструмент проведення фінансово-економічних розрахунків, формування бази обґрунтування ефективних управлінських рішень;
- 2) інструмент калькулювання собівартості послуг, продуктів і інших об'єктів витрат для задоволення інформаційних потреб фінансового менеджменту як системи управління прибутком підприємства через управління витратами;
- 3) інструмент реалізації концепції контролінгу, що подає управлінську інформацію для планування, контролю, оцінки і безперервного удосконалення організації обліку та діяльності підприємства.

Важливу роль відіграє управлінський облік при вирішенні завдань прогнозного характеру: про рентабельність нових видів продукції; визначення очікуваного доходу від запланованих господарських

заходів; оцінки ефективності нових інвестицій; прийняття рішень в умовах використання обмежених ресурсів, а також рішень типу «купувати чи виробляти» тощо.

Україна має свої особливості щодо розвитку обліку, зокрема:

по-перше, на відміну від країн, в яких формування і розвиток економіки і системи бухгалтерського обліку відбувалися природним шляхом протягом десятків і сотень років, в Україні проходить прискорена економічна реформа, що вимагає відповідної зміни системи бухгалтерського обліку;

по-друге, проблема полягає в тому, що через тривалу відірваність від світових господарських процесів, вона перебуває у найгіршій ситуації, від якої для здійснення економічних трансформацій та суспільно-господарських реформ потрібно перейти безпосередньо до оптимальної;

по-третє, система вітчизняного бухгалтерського обліку, яка повністю відповідала інтересам пануючої планової моделі економіки, виявилася неадекватною в сучасних умовах і потребує реформування.

На шляху впровадження управлінського обліку є певні перешкоди, які полягають у подоланні дискусійних проблем методології обліку та в необхідності організаційних заходів щодо його впровадження.

Проблеми, пов'язані з управлінським обліком, можна узагальнено сформулювати так:

1) складність у визначенні кваліфікації та підборі спеціалістів, обов'язком яких є постановка і ведення управлінського обліку;

2) відсутність розуміння керівництвом і працівниками підприємства цієї ділянки роботи (звідси виникає недостатня взаємодія між фахівцями та керівництвом, між фахівцями й іншими працівниками підприємства);

3) відсутність ідеології на підприємстві, яка забезпечувала би роботу колективу як єдиного цілого, взаємодопомоги, взаємної поваги й усвідомлення відповідальності за надану інформацію;

4) складність у технічному забезпеченні функціонування системи управлінського обліку: відсутність необхідної комп'ютерної техніки, програмного забезпечення тощо [2].

Досвід підприємств України свідчить, що практичне застосування управлінського обліку ще не набуло належного поширення. Організація бухгалтерського управлінського обліку на підприємстві складається з трьох етапів: методологічного; технічного; організаційного.

На першому етапі обирається модель управлінського обліку в залежності від його мети, визначаються об'єкти та методи обліку витрат, а також елементи бухгалтерського обліку, які можуть служити для формування інформації необхідної для прийняття управлінських рішень. Це план рахунків управлінського обліку, складання калькуляційних статей та інше. На другому – технічному етапі – обирається склад реєстрів аналітичного обліку, форми внутрішньої звітності і визначення напрямку руху інформації в середині підприємства. Третій етап передбачає розподіл обов'язків між працівниками в системі управлінського обліку.

Ефективне управління підприємством залежить значною мірою від розвиненості системи управлінського обліку та ступеня її комп'ютеризації. Вирішення проблем управлінського обліку необхідно здійснювати і на рівні держави: допомога у формуванні єдиної методологічної бази управлінського обліку, яка повинна бути тісно пов'язана з процесами вдосконалення корпоративного управління; формування «прошарку» кваліфікованих професіоналів у сфері управлінського обліку.

Що стосується упровадження системи управлінського обліку, то для успішного здійснення цього процесу необхідні три невід'ємні складові:

1) спеціальні ресурси для реалізації цієї задачі: якщо підприємство зважилося на виконання поставленої задачі, йому знадобиться багато як грошових витрат, так і витрат часу;

2) фахівці: керівництву слід усвідомлювати, що для постановки управлінського обліку йому слід наймати не бухгалтерів, а саме спеціалістів, у яких є такий досвід;

3) участь у процесі постановки: часто керівництво вважає, що не слід втручатися у ту сферу, де є власні спеціалісти. Проте на це можна поглянути з іншого боку: як консультант чи фахівець будуть знати без активної участі керівництва про те, яку інформацію вони хотіли б бачити у себе на столі, щоб мати змогу приймати правильні управлінські рішення.

Реорганізація системи управління виробничою діяльністю підприємства завдяки впровадженню системи управлінського обліку відкриває принципово нові можливості для українських підприємств і дає змогу не тільки одержувати інформацію про виробничі процеси, але й оперативно використовувати її при прийнятті управлінських рішень.

1. Нападовська Л.В. Управлінський облік: значення та застосування у практичній діяльності вітчизняних підприємств в умовах ринкових відносин // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. - № 8-9. – С.78-93.

2. Белоусова І. Роль управлінського обліку / І. Белоусова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 4. – С. 34.

3. Пушкар М. С. Розробка системи обліку : [Навч. посібник] / Пушкар М. С. – Тернопіль : Карт-бланш, 2003. – 198 с.

ЖАБРОВЕЦЬ Наталія Володимирівна, студентка 3 курсу, групи ОА-1, факультету економіки і підприємництва, Національний університет водного господарства та природокористування

Наукові інтереси: фінансовий та управлінський облік.

Телефон: 0968860959, E-mail: natalimrk@ukr.net

Науковий керівник: СТРИБУЛЕВИЧ Тетяна Олександрівна, к.е.н., старший викладач кафедри обліку і аудиту, Національний університет водного господарства та природокористування.